

I. איסור המלאכה - מן התורה או מדרבנן

עיינן בבה"ל (תק"ל ד"ה "ומותר") שיש ג' שיטות בדבר

- (א) דעת הרמב"ם ועוד כמה ראשונים שהוא מדרבנן ואף על פי שדרשוה מן הכתובים אינו אלא אסמכתא
- (ב) דעת רש"י ותוס' שהוא מן התורה אלא שהתורה מסרה לחכמים שיאסרו מה שנראה להם עיינן בבה"ל
- (ג) והרמב"ן ורשב"א הטיל פשרה שכל מלאכה שאינה לצורך המועד ואינו דבר האבוד אסורה מן התורה והשאר אינו אלא איסור דרבנן.
- ולמעשה - אם יש ספק איסור אין למהר להקל כי אם לצורך גדול

II. השאלות הנוגעות למעשה בחול המועד

- (א) מותר לקנות מתנה לקטנים כגון לאפיקומן ובלבד שלא יכוין לקנות במועד משא"כ כגדים ושאר דברים (ד"ע)
- (ב) לכתוב החשבונות למס של מדינה שצריכה לשלוחו קודם April 18 תלוי בהמצב ואבאר
- (ג) לעובד בחול המועד אם רוצה העובד לקבל חופשתו בקיץ בכדי שיוכל ללכת להרים וכדומה והוא יודע שעיי"ז יצטרך לעבוד בחוה"מ מצד מדת חסידות עדיף שלא לקבל החופשה בקיץ (ספר זכרון שלמה אות י"ח נשס הרצ משס) וע"ע בשש"כ (ס"ז הערה מ"ז)
- (ד) בעל הבית שיש לו משרד או בית הרושת אם ירא שיפסיד קונין גם לאחר הרגל מותר לפתוח המשרד משום דבר האבד ועוד יוכרח לשלם לפועליו משכורתם של ימי המועד ואין בזה משום לפני עור (שס י"ז) וע"ע בשש"כ (ס"ז הערה מ נשס הגרשז"ח) שמפקפק טובא על ההיתר דחשיב כגוזל את עבודתם כיון שמן הדין הם פטורים מלעבוד
- (ה) לשלם חובתו מותר לאדם בחוה"מ כגון מיסי עיריה ולכתוב שיק רק אם יכול להנות אם ישלם עכשיו ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד (שש"כ ז - י"ז)
- (ו) חידושי תורה מותר לכתבן מפני שעלול לשכוח אותם ומה שנהגו שלא לכתוב הוא מנהג בטעות (שש"כ ס"ז - הערה ע"ז) וכן כתיבת תשובה הוי כדבר האבד דשמא ישכח אחד מן הטעמים (שס הערה פ) וע"ע באג"מ (י"ז ח - רמ"ח) שלא כתב תשובתו במועד
- (ז) המוציא מציאה מותר לכתוב מודעה דספק דבר האבד הוא (שש"כ ס"ז - י"ז)
- (ח) לתקן מערכת אזעקה אבטואטית (burglar alarm) הוי ספק דבר האבד (שס) ומותר
- (ט) יש מתירים לצלם הואיל דאין העין רואה ומרגיש כל שינוי בפילם (שס הערה ק"ה) ויש מתירים רק אם הוא דבר האבד ורק בצינעא בבית (הרב מדעברעצין) אבל לפתח את הפילם (film developing) אסור שאין זה דבר האבד
- (י) לקטוף תפוחים אפשר דאסור משום דטירחה בעלמא אסרו בשל הפקר אם אינו לצורך המועד
- (יא) להתענג נקרא לצורך המועד ולכן מותר לצוד דגים בחוה"מ כדי להתענג ונכון יותר לאכול מהם במועד (ספר זכרון שלמה אות י"ג) ואפשר מטעם זה מותר לקטוף תפוחים
- (יב) להקליט על סרט (tape recording) שאינו נחשב כתיבה מותר אפילו אם אינו דבר האבד (ספר זכרון שלמה אות ל"ז)
- (יג) מותר לקנות בחוה"מ לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול אפילו אם אינו אלא ספק שלא ימצא כ"כ בזול וזהו רק פסייל שאינו מצוי בכל עת אא"כ שצריך להחפץ מיד לאחר הרגל (ספר זכרון שלמה אות מ) בכל אופן מותר
- (יד) מותר לקנות חפץ לצורך אחר המועד כשמוכרים בזול אפילו אם הוא חפץ שאינו נחוץ לו כ"כ (שס אות מ"ח)
- (טו) מי שצריך לקנות איזה חפץ לצורך המועד אסור להוסיף לצורך אחר המועד ואם יזילו לו מהמחיר אם יקנה בכ"א את כולם מותר
- (טז) אסור להתזיר חפץ הקנויה אם בידו להחזירו גם לאחר המועד דזה נכלל באיסור פרקמטיא (ספר זכרון שלמה אות מ"ג)
- (יז) ההיתר לקנות כדי להרויח אם הוא ריוח שאינו מצוי הוא לכל אדם ולא רק לשיירא המוכרת (ספר זכרון שלמה אות ל"ה)

- (יח) מותר למכור כדי שיהיו לו מעות בריוח ויוציא יותר לשמחת יו"ט (ט"ז תקל"ח - ז)
- (יט) מותר ליטול ידיו על גבי עשבים בחול המועד דפסיק רישא בחול המועד שרי (מ"ב תקל"ו - ה) והטעם דמלאכת חול המועד תלוי בטירחה וע"ע בשש"כ (ס"ו - הנה קפ"ח)
- (כ) אסור לתקן מלבושיו ומנעליו הקרועים וכן אסור לומר לאינו יהודי לתקנם אבל מותר להחליק הבגדים עם הזכוכית כדרך האיל והוא לצורך המועד (תקמ"א - ג-ד)
- (כא) חותמת, מכונת כתיבה, מחשב (computer), פקס, ולצלם במצלמה - עיין בפסקי תשובות (תקמ"ה - ז) שנוטה להקל לצורך המועד שכן דעת הגאון מדברצין ודומה לשרשרת נורות היוצרות משפט מסוים כגון בסוכות תשבו שלא יעלה על הדעת לאסור הדלקתם משום מלאכת חול המועד ועוד שיש לדמותו לכתב שאינו מתקיים (הערת הרב מנשה קליין ספר חול המועד כהלכתה זף רכ"ס) וכן דעת הגרי"ש אלישיב ורב ש.ז. אויערבך דלצורך המועד מותר ע"ש
- (כב) לא שייך בחול המועד ממצוא חפצך ודבר דבר - עיין בשו"ע (תקמ"ג - ג) דמותר ליתן לאינו יהודי מלאכה בקבלנות או בשכיר יום שיעשנה אחר המועד וה"ה לישראל שרי (מ"ב ז שש"כ ח - הנה קצ"ז)
- (כג) מותר לאשה לגזוז שערות מגופה חוץ משערות שעל ראשה וכן כוחלת ופוקסת מותר דהוי צרכי הגוף (תקמ"ו - ה)
- (כד) לבנות בית ע"י קבלן נכרי יש מקום להתיר (אג"מ ג - ל"ה) דיש מתירין אפילו בשבת
- (כה) מותר לתקן בית הכסא שלו אפילו במעשה אומן דהוי צרכי הגוף (תקמ"ו - ה ובכה"ל ד"ה כל)
- (כו) מביאין מבית האומן כלים שהם לצורך המועד (תקל"ד - ג)
- (כז) ואין מביאין לו כלים ואפילו לאומן נכרי שיסברו שהבע"ה צוה לתקנו במועד וכתב הפמ"ג דלדבר מצוה שרי (מ"ב תקל"ד - ט"ו)
- (כח) אסור להשתמש במחשב שלא לצורך המועד כמו שאר מלאכת הדיוט
- (כט) מותר לכבס בגד של אשה שיש לה תינוקות שכסדר מלכלכין בגדה (ד"ע)
- (ל) לענין שטיפת הכוס בחול המועד אם אין בדעתו להשתמש בה עוד במשך המועד ועיין בשש"כ (ס"ו - הנה ק"ד) דמותר דאינה מלאכה ממש רק טורח בעלמא ולכן קיל וגם יתכן שיצטרך להן עוד בחג אולם צ"ע כמי שסוגר את ביתו והולך להורים לימים האחרונים של החג ובשביל זה אם ישאיר הכלים עד לאחר החג לא יהיה לא בזה שום סבל ונשאר בצ"ע ועיין בשו"ע (תקל"ה - ה) דמותר לפנות אפילו מבית לבית באותו חצר וכן משמע מהמ"ב (תס"ו - ה) דסתירת סוכתו בחול המועד אסור רק דאי איקלע ליה סעודתא צריך לאכול בגוה וכ"כ השו"ת אבני ישפה (ה - ק"ו) וכן פסק רב יעקב Forsheimer דפינו כליו במועד לאחר הפסח מותר
- (לא) מי שיש לו כתם חזק ואם לא מנקה נפסד הבגד מותר לכבסו דהוי דבר האבוד
- (לב) כיבוס בגדי זיעה דהיינו הלבושין על בשרו אסור בחוה"מ
- (לג) נהגו העולם שלא ליתן לכובס עכו"ם בחוה"מ אפילו ע"מ לכבס אחר המועד (מ"ב תקמ"ג - י) וע"ע בבאר היטב (תקל"ד - ג) דבמצרים היו מקילים ע"י נכרי לצורך המועד
- (לד) מגבות מטבח ממחטות גרביים וגרבי ניילון כל אלו מותר לכבס לפי הצורך למועד (שש"כ ס"ו - ס"ו)
- (לה) בגדי תינוקות מותר לכבס הרבה בבת אחת (רמ"א תקל"ד - ה) אמנם בגדי קטנים שדרך להתלכלך בטיט וצואה תדיר ג"כ מותר במכונת
- (לו) ניקוי כתם בחוה"מ מותר (אג"מ ה - ל"ו - ה)
- (לז) כשמכבס בגדי קטנים במכונת כביסה אסור להוסיף בגדי גדולים כיון שהאיסור הוא משום שלא יכנסו לרגל מנוול (זכרון שלמה ט)
- (לח) מי שקנה חפץ קודם המועד באופן שיכול להחזירו אם רוצה ויחזירו לו דמיו אסור להחזירו בחוה"מ דזה באיסור פרקמטיא (ס)
- (לט) צ"ע אם יש להתיר הדחת כלים ע"י נכרי מחוה"מ לחול משום הכנה (מ"ב שכ"ח - כ"א ש"ט - ס"ז תג"ט - ל"ה אסור וע"ע בדעת תורה תמ"ד - ה ד"ה ואס)
- (מ) מכונת שנתקע באמצע הדרך מותר לתקן אפילו ע"י אומן אם הוא דבר האבוד